Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (peti senat)

z dne 9. junija 2016*

„Predhodno odločanje — Intelektualna in industrijska lastnina — Žlahtniteljske pravice v Skupnosti — Uredba (ES) št. 2100/94 — Kršitev — Primerno nadomestilo — Povračilo nastale škode — Stroški postopka in zunajsodni stroški“

V zadevi C-481/14,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Oberlandesgericht Düsseldorf (višje deželno sodišče v Düsseldorfu, Nemčija) z odločbo z dne 16. oktobra 2014, ki je prispela na Sodišče 30. oktobra 2014, v postopku

Jørn Hansson

proti

Jungpflanzen Grünewald GmbH,

SODIŠČE (peti senat),

v sestavi J. L. da Cruz Vilaça, predsednik senata, F. Biltgen, A. Borg Barthet, E. Levits (poročevalec), sodniki, in M. Berger, sodnica,

generalni pravobranilec: H. Saugmandsgaard Øe,

sodni tajnik: I. Illéssy, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 12. novembra 2015,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

— za J. Hanssona G. Würtenberger, odvetnik,

— za Jungpflanzen Grünewald GmbH T. Leidereiter, odvetnik,

— za Evropsko komisijo B. Schima, F. Wilman, I. Galindo Martín in B. Eggers, agenti,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 4. februarja 2016

izreka naslednjo

* Jezik postopka: nemščina.

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago Uredbe Sveta (ES) št. 2100/94 z dne 27. julija 1994 o žlahtniteljskih pravicah v Skupnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 3, zvezek 16, str. 390) in Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2004/48/ES z dne 29. aprila 2004 o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 17, zvezek 2, str. 32).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med J. Hanssonom in družbo Jungpflanzen Grünewald GmbH (v nadaljevanju: Jungpflanzen) v zvezi s povračilom škode, nastale zaradi kršitve v zvezi z zavarovano rastlinsko sorto Skupnosti.

Pravni okvir

Uredba št. 2100/94

3 V skladu s členom 11 Uredbe št. 2100/94 je do žlahtniteljske pravice v Skupnosti upravičen „žlahtnitelj“, to je „oseba, ki je vzgojila ali odkrila in razvila sorto, ali njen pravni naslednik“.

4 Člen 13 te uredbe, naslovljen „Pravice imetnika žlahtniteljske pravice v Skupnosti in prepovedana dejanja“, določa:

„1. Žlahtniteljska pravica v Skupnosti velja tako, da je imetnik ali imetniki žlahtniteljske pravice v Skupnosti, v nadaljnjem besedilu ‚imetnik‘, upravičen do opravljanja dejanj iz odstavka 2.

2. Ne glede na določbe členov 15 in 16 je potrebna odobritev imetnika za naslednja dejanja, ki zadevajo sestavine sorte ali pridelan material zavarovane sorte, v nadaljnjem besedilu ‚material‘:

(a) pridelovanje ali razmnoževanje (povečevanje);

(b) priprava na razmnoževanje;

(c) ponujanje v prodajo;

(d) prodajanje ali druge oblike trženja;

[…] Imetnik lahko svojo odobritev pogojuje in omejuje.

[…]“

5 Člen 94 te uredbe, ki se nanaša na zahtevke po civilnem pravu v primeru uporabe rastlinske sorte, ki pomeni kršitev, določa:

„1. Kdor:

(a) neupravičeno izvrši enega od dejanj, ki so predpisana v členu 13(2), v zvezi s sorto, za katero je podeljena žlahtniteljska pravica v Skupnosti; […]

[…]

ga imetnik lahko toži na prenehanje take kršitve, plačilo primernega nadomestila ali obojega.

2. Kdor krši določbe naklepno ali iz malomarnosti, je razen tega dolžan nadomestiti imetniku vsako nadaljnjo škodo, ki je posledica tega dejanja. Če gre za majhno malomarnost, se te zahteve lahko zmanjšajo v skladu z obsegom malomarnosti, vendar ne smejo biti manjše od koristi, ki jih je kršitelj iz tega pridobil.“

6 Dodatna uporaba nacionalne zakonodaje glede kršitev je urejena v členu 97 navedene uredbe, ki določa:

„1. Če je odgovorna stranka iz člena 94 s kršitvijo pridobila kakršno koli korist na račun imetnika ali osebe, ki je upravičena do žlahtniteljskih pravic, pristojna sodišča v skladu s členoma 101 in 102 uporabijo glede vrnitve v prejšnje stanje [restitucijskega zahtevka] svojo nacionalno zakonodajo skupaj z mednarodnim zasebnim pravom.

[…]“

Direktiva 2004/48

7 V uvodni izjavi 17 Direktive 2004/48 je navedeno, da je „[u]krepe, postopke in pravna sredstva, predvidene v tej direktivi, […] treba v vsakem primeru določiti na tak način, da se upoštevajo posebne značilnosti navedenega primera, vključno s posebnimi značilnostmi vsake pravice intelektualne lastnine in, če je primerno, namerni ali nenamerni značaj kršitve“.

8 V uvodni izjavi 26 te direktive je navedeno:

„Z namenom, da bi nadomestili povzročeno škodo, ki je posledica kršitve, ki jo je zagrešil kršitelj, ki je vedel ali bi moral razumno vedeti, da bo to povzročilo tako kršitev, je treba pri znesku odškodnine, ki se dodeli imetniku pravice, upoštevati vse ustrezne vidike, kot sta izguba zaslužka, ki ga ustvarja imetnik pravice, ali neupravičeni dobiček, ki ga je imel kršitelj in, kadar je primerno, kakršna koli moralna [nepremoženjska] škoda, povzročena imetniku pravice. Namesto tega se lahko, na primer, kadar bi bilo težko določiti znesek dejansko povzročene škode, znesek odškodnine izračuna iz elementov, kot so licenčnine ali tisti zneski, ki bi jih bilo treba plačati, če bi kršitelj zaprosil za dovoljenje za uporabo zadevne pravice intelektualne lastnine. Namen ni uvedba obveznosti, da se predvidijo kaznovalne odškodnine, temveč da se omogoči nadomestilo, ki temelji na objektivnih kriterijih, ob upoštevanju stroškov, ki jih ima imetnik pravice, na primer stroškov za prepoznavanje in raziskavo.“

9 Člen 2(1) Direktive 2004/48 določa:

„Brez poseganja v sredstva, ki jih ali jih lahko predvideva zakonodaja Skupnosti ali nacionalna zakonodaja, če so lahko ta sredstva ugodnejša za imetnike pravic, se ukrepi, postopki in pravna sredstva, predvideni v tej direktivi, uporabljajo v skladu s členom 3 za katero koli kršitev pravic intelektualne lastnine, kot je predvidena v pravu Skupnosti in/ali nacionalnem pravu zadevne države članice.“

10 Člen 13 te direktive, naslovljen „Odškodnine“, določa:

„1. Države članice zagotovijo, da pristojni sodni organi na vlogo oškodovane stranke odredijo kršitelju, ki je vedel ali bi razumno moral vedeti, da sodeluje v dejavnosti, ki je predmet kršitve, da plača imetniku pravice odškodnino, ki ustreza dejanski škodi, ki jo je ta utrpel zaradi kršitve.

Ko sodni organi določajo odškodnino:

(a) upoštevajo vse ustrezne vidike, kot na primer negativne ekonomske posledice, vključno z izgubljenim dobičkom, ki jih je utrpela oškodovana stranka, vse neupravičene dobičke, ki jih je imel kršitelj, in v ustreznih primerih elemente, ki niso ekonomski dejavniki, na primer moralno [nepremoženjsko] škodo, povzročeno imetniku pravice s kršitvijo;

ali

(b) kot drugo možnost namesto (a) lahko v ustreznih primerih določijo odškodnino kot pavšalni znesek na podlagi elementov, kot so najmanj znesek licenčnin ali zneskov, ki bi jih bilo treba plačati, če bi kršitelj zaprosil za dovoljenje za uporabo zadevne pravice intelektualne lastnine.

2. Če kršitelj ni vedel ali če ni razumno mogel vedeti, da je sodeloval v dejavnosti, ki je predmet kršitve, lahko države članice določijo, da lahko sodni organi odredijo vračilo dobička ali plačilo odškodnine, ki je lahko vnaprej določena.“

11 Člen 14 navedene direktive določa:

„Države članice zagotovijo, da razumne in sorazmerne pravne stroške in druge izdatke stranke, ki dobi pravdo, praviloma plača stranka, ki pravdo izgubi, razen če to ne bi bilo pravično.“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

12 J. Hansson je od leta 1999 imetnik žlahtniteljske pravice v Skupnosti za sorto EU 4282, imenovano Lemon Symphony, ki spada v vrsto kapskih mesečkov.

13 Družba Jungpflanzen je v letih od 2002 do 2009 gojila in prodajala rože sorte SUMOST 01 pod oznako Summerdaisy’s Alexander.

14 Ker je J. Hansson menil, da se ti poimenovanji dejansko nanašata na isto sorto rož, je Landgericht Düsseldorf (deželno sodišče v Düsseldorfu, Nemčija) predlagal, naj z začasno odredbo družbi Jungpflanzen prepove trženje zadnjenavedene sorte. Ta predlog in tudi pritožba, ki jo je tožeča stranka iz postopka v glavni stvari vložila pri Oberlandesgericht Düsseldorf (višje deželno sodišče v Düsseldorfu, Nemčija), sta bila zavrnjena, ker kršitve v zvezi s sorto, imenovano Lemon Symphony, ni dokazal.

15 Vendar pa je v okviru poznejšega meritornega postopka J. Hansson dosegel, da se je družbi Jungpflanzen naložilo, naj mu zaradi kršitve v zvezi s prej navedeno sorto povrne škodo, nastalo zaradi prodaje rož, imenovanih Summerdaisy’s Alexander.

16 Kot odškodnino za nastalo škodo je Landgericht Düsseldorf (deželno sodišče v Düsseldorfu) na prvi stopnji J. Hanssonu na podlagi člena 94 Uredbe št. 2100/94 dodelilo znesek 66.231,74 EUR s pripadajočimi obrestmi, ki ustreza zahtevku, ki ga je podal za licenčnino, ki bi mu jo družba Jungenpflanzen morala plačati za 1.512.630 sadik zavarovane sorte, ki jih je ta družba prodala med letoma 2002 in 2009.

17 Navedeno sodišče pa ni ugodilo drugim predlogom J. Hanssona, s katerimi je zahteval plačilo dodatka na licenčnino, in sicer znesek, ki je enak polovici zahtevane licenčnine, torej 33.115,89 EUR in pripadajoče zamudne obresti, ter povračilo stroškov postopka, in sicer 1967,35 EUR in pripadajoče zamudne obresti. Navedeno sodišče je med drugim menilo, da J. Hansson ne more zahtevati

odškodnine za dodatek na licenčnino, ki naj bi ga dolgovala tožena stranka iz postopka v glavni stvari, saj niti Uredba št. 2100/94, niti Direktiva 2004/48, niti nacionalna zakonodaja ne določajo naložitve odškodnine, ki bi bila kaznovalne narave.

18 Zoper to sodbo sta obe stranki vložili pritožbo pri predložitvenem sodišču.

19 Po mnenju predložitvenega sodišča ni sporno, da je družba Jungpflanzen odgovorna za kršitev v zvezi z zavarovano sorto, obravnavano v postopku v glavni stvari. Vendar pa se stranki ne strinjata glede obsega primernega nadomestila za kršitev in glede povračila nastale škode v smislu člena 94 Uredbe št. 2100/94.

20 Oberlandesgericht Düsseldorf (višje deželno sodišče v Düsseldorfu, Nemčija) meni, da je znesek primernega nadomestila treba določiti glede na licenco, ki bi jo bilo običajno treba plačati imetniku žlahtniteljske pravice v Skupnosti, ob upoštevanju licenčnih pogodb, ki so bile dejansko podpisane v obdobju kršitve.

21 Glede dodatka zaradi kršitve predložitveno sodišče dvomi, da bi člen 94(1) Uredbe št. 2100/94 lahko bil podlaga za avtomatično pavšalno zvišanje uporabljenega zneska nadomestila.

22 Vendar pa meni, da bi moralo vsakršno zvišanje upoštevati značilnosti zavarovane sorte, ki je bila predmet kršitve, ter praktične posledice, ki izhajajo iz kršitve. Poleg tega bi bilo treba v primerno nadomestilo, določeno v členu 94(1) Uredbe št. 2100/94, vključiti obresti na letno odškodnino po običajni obrestni meri, povečani za pet odstotnih točk.

23 Ker predložitveno sodišče meni, da je družba Jungpflanzen ravnala krivdno, želi dobiti pojasnila glede načina izračuna povračila škode, ki jo je utrpel imetnik žlahtniteljske pravice v Skupnosti, kot ga določa člen 94(2) Uredbe št. 2100/94. Natančneje, zastavlja se vprašanje, ali se v zvezi s tem lahko sklicuje na znesek licence, ki se uporablja na trgu na istem območju, in ali je treba znesek zvišati glede na značilnosti zavarovane sorte, ki je predmet kršitve, in praktične posledice, ki izhajajo iz kršitve.

24 Predložitveno sodišče vsekakor meni, da člen 94(2) te uredbe ne more biti podlaga za prejetje pavšalnega zvišanja za dodatek zaradi kršitve niti ne more biti sredstvo, da se kršitelju naloži plačilo odškodnine, ki ustreza povračilu vseh stroškov (potovanja, sestanki, porabljen čas), nastalih imetniku zavarovane sorte v meritornem postopku, in stroškov postopka za izdajo začasne odredbe.

25 V teh okoliščinah je Oberlandesgericht Düsseldorf (višje deželno sodišče v Düsseldorfu) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali je pri določitvi ‚primernega nadomestila‘, ki ga mora kršitelj plačati imetniku žlahtniteljske pravice v Skupnosti v skladu s členom 94(1)(a) Uredbe št. 2100/94, ker opravlja dejanja iz člena 13(2) Uredbe št. 2100/94, ne da bi bil za to upravičen, izhajajoč iz običajne licenčnine, ki se v licenci, ki se uporablja na tržišču na istem območju, zahteva za dejanja iz člena 13(2) Uredbe št. 2100/94, vedno treba pavšalno dodati določen ‚dodatek zaradi kršitve‘? Ali to izhaja iz člena 13(1), drugi stavek, Direktive 2004/48?

2. Ali je treba pri določitvi ‚primernega nadomestila‘, ki ga mora kršitelj plačati imetniku žlahtniteljske pravice v Skupnosti v skladu s členom 94(1)(a) Uredbe št. 2100/94, kadar opravlja dejanja iz člena 13(2) Uredbe št. 2100/94, ne da bi bil za to upravičen, izhajajoč iz običajne licenčnine, ki se

v licenci, ki se uporablja na tržišču na istem območju, zahteva za dejanja iz člena 13(2) Uredbe št. 2100/94, v konkretnem posamičnem primeru kot preudarke oziroma okoliščine, ki zvišujejo nadomestilo, dodatno upoštevati:

(a) okoliščino, da je šlo pri sorti, ki je predmet postopka v glavni stvari in na katero se nanaša kršitev, v zadevnem časovnem obdobju za sorto, ki je bila na trgu zaradi posebnih lastnosti edinstvena, če se licenčnina, običajna za tržišče, ugotavlja na podlagi licenčnih pogodb in obračunov, sklenjenih v povezavi s sorto, ki je predmet postopka v glavni stvari;

če upoštevanje te okoliščine pride v poštev v posamičnem primeru:

ali je zvišanje nadomestila dopustno le tedaj, če so značilnosti, ki utemeljujejo edinstvenost sorte, ki je predmet postopka v glavni stvari, izražene v opisu žlahtniteljske pravice?

(b) okoliščino, da se je sorta, ki je predmet postopka v glavni stvari, v času vstopa sporne sorte na trg že zelo uspešno tržila, s čimer je kršitelj prihranil stroške za vstop na trg s sporno sorto, če se licenčnina, običajna za tržišče, ugotavlja na podlagi licenčnih pogodb in obračunov, sklenjenih v povezavi s sorto, ki je predmet postopka v glavni stvari;

(c) okoliščino, da je bil obseg kršitve, ki se je nanašala na sorto, ki je predmet postopka v glavni stvari, s časovnega vidika in glede na število prodanih kosov nadpovprečen;

(d) preudarek, da se kršitelju – drugače kot pridobitelju licence – ni treba bati, da plačuje licenčnino (ki je ne more zahtevati nazaj), čeprav je žlahtniteljska pravica za sorto, ki je predmet postopka v glavni stvari in v zvezi s katero se zahteva ugotovitev ničnosti, pozneje razglašena za nično;

(e) okoliščino, da kršitelju – drugače kot je bilo to običajno za pridobitelje licenc – ni bilo treba delati četrtletnih obračunov;

(f) preudarek, da imetnik žlahtniteljske pravice nosi tveganje inflacije, do česar pride, ker se uveljavljanje pravic razteza čez dolgo časovno obdobje;

(g) preudarek, da imetnik žlahtniteljske pravice na podlagi nujnosti sodnega uveljavljanja pravic – drugače kot je to v primeru doseganja prihodkov iz podelitve licenc za sorto, ki je predmet postopka v glavni stvari – ne more računati s prihodki, doseženimi s sorto, ki je predmet postopka v glavni stvari;

(h) preudarek, da imetnik žlahtniteljske pravice v primeru kršitve, ki se nanaša na sorto, ki je predmet postopka v glavni stvari, nosi tako procesno tveganje, povezano s sodnim postopkom, kot tudi tveganje, da izvršba pri kršitelju na koncu ne bo uspešna;

(i) preudarek, da je imetniku žlahtniteljske pravice v primeru kršitve žlahtniteljske pravice na podlagi samovoljnega ravnanja kršitelja odvzeta možnost odločanja o tem, ali kršitelju sploh želi dopustiti izkoriščanje sorte, ki je predmet postopka v glavni stvari?

3. Ali je treba pri določitvi ‚primernega nadomestila', ki ga mora kršitelj plačati imetniku žlahtniteljske pravice v Skupnosti v skladu s členom 94(1)(a) Uredbe št. 2100/94, ker opravlja dejanja iz člena 13(2) Uredbe 2100/94, ne da bi bil za to upravičen, upoštevati tudi obrestovanje letno dolgovanega nadomestila v skladu z običajno zamudno obrestno mero, če se izhaja iz tega, da bi razumne pogodbene stranke tako obrestovanje predvidele?

4. Ali je treba pri izračunu ‚vsake nadaljnje škode, ki je posledica tega dejanja' in ki jo mora kršitelj imetniku žlahtniteljske pravice v Skupnosti ‚nadomestiti' v skladu s prvim stavkom člena 94(2) Uredbe 2100/94, kadar opravlja dejanja iz člena 13(2) Uredbe 2100/94, ne da bi bil za to upravičen, kot podlago za izračun vzeti običajno licenčnino, ki se v licenci, ki se uporablja na tržišču na istem območju, zahteva za [navedena] dejanja […]?

5. V primeru pritrdilnega odgovora na četrto vprašanje:

(a) Ali je treba pri izračunu ‚vsake nadaljnje škode' na podlagi licence, ki se uporablja na tržišču, v skladu s prvim stavkom člena 94(2) Uredbe št. 2100/94 v posamičnem primeru upoštevati preudarke oziroma okoliščine, navedene v točkah od (a) do (i) drugega vprašanja, in/ali okoliščino, da mora imetnik žlahtniteljske pravice na podlagi nujnosti sodnega uveljavljanja

pravic v običajnem obsegu vložiti svoj čas v preiskavo kršitve in ukvarjanje z zadevo in v obsegu, običajnem za kršitve žlahtniteljskih pravic, izvesti poizvedovanja o kršitvi žlahtniteljske pravice, na način, da upravičujejo dodatek na licenčnino, običajno za tržišče?

(b) Ali je treba pri izračunu ‚vsake nadaljnje škode' na podlagi licence, ki se uporablja na tržišču, v skladu s prvim stavkom člena 94(2) Uredbe št. 2100/94 vedno pavšalno določiti določen ‚dodatek zaradi kršitve'? Ali to izhaja iz drugega stavka člena 13(1) Direktive 2004/48?

(c) Ali je treba pri izračunu ‚vsake nadaljnje škode' na podlagi licence, ki se uporablja na tržišču, v skladu s prvim stavkom člena 94(2) Uredbe 2100/94 upoštevati obrestovanje letno dolgovanega nadomestila v skladu z običajno zamudno obrestno mero, če se izhaja iz tega, da bi razumne pogodbene stranke tako obrestovanje predvidele?

6. Ali je treba prvi stavek člena 94(2) Uredbe št. 2100/94 razlagati tako, da je dobiček kršitelja ‚vsaka nadaljnja škoda' v smislu te določbe, katere povračilo se lahko zahteva poleg primernega nadomestila v skladu s členom 94(1) Uredbe št. 2100/94, ali pa se dobiček kršitelja, dolgovan v skladu s prvim stavkom člena 94(2) Uredbe št. 2100/94, v primeru krivdnega ravnanja dolguje le alternativno k primernemu nadomestilu v skladu s členom 94(1)?

7. Ali odškodninski zahtevek iz člena 94(2) Uredbe št. 2100/94 nasprotuje nacionalnim določbam, v skladu s katerimi imetnik žlahtniteljske pravice, ki so mu bili v postopku za izdajo začasne odredbe zaradi kršitve žlahtniteljske pravice pravnomočno naloženi stroški tega postopka, s sklicevanjem na materialno pravo ne more zahtevati povračila teh stroškov, čeprav je v poznejšem meritornem postopku zaradi iste kršitve žlahtniteljske pravice s svojimi predlogi uspel?

8. Ali odškodninski zahtevek iz člena 94(2) Uredbe št. 2100/94 nasprotuje nacionalnim določbam, v skladu s katerimi oškodovanec ne more zahtevati nadomestila za lastni vloženi čas v okviru poteka izvensodnega in sodnega obravnavanja odškodninskega zahtevka zunaj ozkih omejitev postopka o odmeri stroškov, če vloženi čas ne presega običajnega okvira?"

Vprašanja za predhodno odločanje

26 S temi vprašanji predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, po katerih načelih je treba določiti in izračunati znesek odškodnine in povračil, dolgovanih na podlagi člena 94 Uredbe št. 2100/94.

27 Nekatera od teh vprašanj zadevajo samo naravo obeh načinov povračila na podlagi tega člena, druga pa, natančneje, osnovne elemente za izračun primernega nadomestila iz odstavka 1 tega člena in za izračun povračila za škodo, povzročeno imetniku, v smislu odstavka 2 tega člena.

28 Zato je treba najprej skupaj preučiti vprašanja v zvezi z naravo povračil, določenih v členu 94 Uredbe št. 2100/94, potem pa opredeliti elemente, ki jih je treba upoštevati pri določitvi primernega nadomestila iz odstavka 1 tega člena in povračila škode, povzročene imetniku sorte, ki je predmet kršitve, v smislu odstavka 2 navedenega člena.

Vprašanja v zvezi z naravo povračil, določenih v členu 94 Uredbe št. 2100/94

29 Predložitveno sodišče s prvim, petim, točka (b), in šestim vprašanjem sprašuje, ali je člen 94 Uredbe št. 2100/94 treba razlagati tako, da zahteva, da se znesek odškodnine, dodeljene za povračilo škode, nastale z dejanjem iz člena 13(2) te uredbe, zviša z dodatkom zaradi kršitve. Poleg tega se sprašuje, ali je ta člen treba razlagati tako, da je lahko pravna podlaga za to, da se kršitelju naloži vračilo dobička, ki ga je pridobil s to kršitvijo.

30 Prvič, iz besedila člena 94(1) in (2) Uredbe št. 2100/94 izhaja, da ta zadeva izključno povračilo za škodo, ki je imetniku žlahtniteljske pravice v Skupnosti nastala zaradi kršitve te žlahtniteljske pravice.

31 Po eni strani, cilj člena 94(1) te uredbe je finančno nadomestiti korist, ki jo ima kršitelj in ki ustreza znesku, ki je enak licenčnini, ki je ta ni plačal (glej v tem smislu sodbo z dne 5. julija 2012, Geistbeck, C-509/10, EU:C:2012:416, točka 40). V zvezi s tem je Sodišče pojasnilo, da ta določba določa povračilo le tiste škode, ki je povezana z neplačilom „primernega nadomestila“ v smislu te določbe (glej sodbo z dne 5. julija 2012, Geistbeck, C-509/10, EU:C:2012:416, točka 50).

32 Po drugi strani, člen 94(2) Uredbe št. 2100/94 zadeva „vsako nadaljnjo“ škodo, ki jo je kršitelj dolžan nadomestiti imetniku, če je do kršitve prišlo „naklepno ali iz malomarnosti“.

33 Iz navedenega izhaja, da je člen 94 te uredbe podlaga za pravico do povračila škode v korist imetnika žlahtniteljske pravice v Skupnosti, ki je ne le popolno, ampak poleg tega temelji na objektivni podlagi, in sicer zajema le škodo, ki mu je nastala zaradi kršitve.

34 Zato člena 94 navedene uredbe ni mogoče razlagati tako, da je lahko pravna podlaga za to, da se v korist temu imetniku naloži kršitelju plačilo pavšalno določene kaznovalne odškodnine.

35 Nasprotno, obseg povračila, dolgovanega na podlagi člena 94 Uredbe št. 2100/94, mora karseda izražati dejansko in gotovo škodo, ki je imetniku žlahtniteljske pravice nastala zaradi kršitve.

36 Drugič, taka razlaga je v skladu s cilji Direktive 2004/48, ki vzpostavlja minimalni standard glede splošnega spoštovanja pravic intelektualne lastnine.

37 Najprej, kot izhaja iz uvodne izjave 17 te direktive, je treba pravna sredstva, predvidena v tej direktivi, v vsakem primeru določiti tako, da se upoštevajo posebne značilnosti navedenega primera.

38 Dalje, v uvodni izjavi 26 navedene direktive je navedeno, da namen nadomestila ni uvedba obveznosti, da se predvidijo kaznovalne odškodnine.

39 Nazadnje, člen 13(1) Direktive 2004/48 pojasnjuje, da države članice zagotovijo, da pristojni sodni organi na vlogo oškodovane stranke odredijo kršitelju, naj imetniku pravice, ki je kršena, plača odškodnino, ki ustreza dejanski škodi, ki jo je ta utrpel zaradi kršitve.

40 V teh okoliščinah člen 94 Uredbe št. 2100/94 ne omogoča, da se kršitelju naloži plačilo pavšalnega dodatka zaradi kršitve, kakršnega opisuje predložitveno sodišče, ker dodatek ne izraža nujno škode, ki je nastala imetniku sorte, ki je predmet kršitve, čeprav Direktiva 2004/48 državam članicam ne preprečuje, da določijo ukrepe, ki zagotavljajo večje varstvo.

41 Prav tako ta člen imetniku žlahtniteljske pravice v Skupnosti ne omogoča, da zahteva vračilo koristi in dobička, pridobljenih s kršitvijo. Primerno nadomestilo kot tudi znesek povračila, dolgovanega na podlagi člena 94(2) Uredbe št. 2100/94, je namreč treba določiti glede na škodo, ki je nastala žrtvi, ne pa glede na korist, ki je nastala kršitelju.

42 Čeprav odstavek 2 tega člena omenja „koristi, ki jih je kršitelj […] pridobil“, pa vendar ne določa, da je to korist kot tako treba upoštevati pri obsegu finančnega povračila, dejansko dodeljenega imetniku. Poleg tega je treba poudariti, da glede tožbe za vračilo koristi, ki jo je pridobil kršitelj, člen 97 Uredbe št. 2100/94 izrecno napotuje na nacionalno zakonodajo držav članic.

43 Iz teh preudarkov izhaja, da je treba na prvo, peto, točka (b), in šesto vprašanje odgovoriti, da je člen 94 Uredbe št. 2100/94 treba razlagati tako, da pravica do nadomestila, ki jo priznava imetniku zavarovane rastlinske sorte, ki je predmet kršitve, zajema celotno škodo, ki je imetniku nastala, pri čemer pa ta člen ne more biti podlaga za naložitev pavšalnega dodatka zaradi kršitve niti za, natančneje, vračilo dobička in koristi, ki jih je pridobil kršitelj.

Vprašanja glede načina določitve odškodnine in povračil iz člena 94 Uredbe št. 2100/94

Primerno nadomestilo iz člena 94(1) Uredbe št. 2100/94

44 Z drugim in tretjim vprašanjem predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, katere elemente je treba upoštevati pri določitvi primernega nadomestila iz člena 94(1) Uredbe št. 2100/94. Natančneje, sprašuje, koliko je pri tej določitvi treba upoštevati določene posebne lastnosti.

45 Namen te določbe Uredbe št. 2100/94 je nadomestiti korist, ki jo ima kršitelj in ki ustreza znesku, ki je enak takšni licenčnini, ki je ta ni plačal imetniku (sodba z dne 5. julija 2012, Geistbeck, C-509/10, EU:C:2012:416, točka 40).

46 Sodišče je že presodilo, da je namen te določbe povračilo škode, ki nastane imetniku žlahtniteljske pravice kot žrtvi kršitve (sodba z dne 5. julija 2012, Geistbeck, C-509/10, EU:C:2012:416, točka 36).

47 Zato je treba „primerno nadomestilo“ v smislu navedene določbe izračunati na podlagi zneska, ki je enak licenčnini za pridelavo (sodba z dne 5. julija 2012, Geistbeck, C-509/10, EU:C:2012:416, točka 37).

48 Tako bi z namenom določitve zneska primernega nadomestila, dolgovanega v primeru kršitve, znesek licenčnine – ki bi jo bilo treba plačati za pridelavo žlahtniteljske sorte z licenco, kot jo določa člen 14(3) Uredbe št. 2100/94 – vsekakor bil primerna podlaga za izračun.

49 Vendar pa mora predložitveno sodišče preveriti, ali okoliščine, ki jih posebej navaja v predložitveni odločbi, ustrezajo okoliščinam licenčnine, ki jo lahko uporabi kot podlago za določitev zneska primernega nadomestila.

50 V tem okviru je treba navesti, da mora predložitveno sodišče prav tako preveriti, ali je treba – če je to primerno – zvišati znesek te licenčnine glede na te okoliščine, pri čemer je vsako od okoliščin mogoče upoštevati le enkrat, saj bi bilo drugače kršeno načelo objektivnega in popolnega povračila, kot izhaja iz člena 94 Uredbe št. 2100/94.

51 V vsakem primeru, Sodišče je pojasnilo, da je člen 94(1) Uredbe št. 2100/94 treba razlagati tako, da določa le primerno nadomestilo v primeru nezakonite uporabe žlahtniteljske pravice, ne določa pa povračila škode, ki ni povezana z neplačilom tega nadomestila, s čimer so iz zneska tega nadomestila izključeni stroški nadzora spoštovanja žlahtniteljskih pravic imetnikov (glej sodbo z dne 5. julija 2012, Geistbeck, C-509/10, EU:C:2012:416, točki 50 in 51).

52 Iz te razlage izhaja, da primerno nadomestilo v smislu te določbe zajema škodo, tesno povezano z neplačilom tega nadomestila.

53 Med to škodo spadajo tudi zamudne obresti zaradi prepoznega plačila običajno dolgovane licenčnine, *a fortiori* če gre za pogodbeno določbo, ki bi jo razumne in preudarne pogodbene stranke določile, če referenčna licenčnina ne vključuje takšnih obresti.

54 Posledično je na drugo in tretje vprašanje treba odgovoriti, da je pojem „primerno nadomestilo“ iz člena 94(1) Uredbe št. 2100/94 treba razlagati tako, da poleg plačila običajne licenčnine, ki bi bila dolgovana za pridelavo z licenco, zajema celotno škodo, tesno povezano z neplačilom te licenčnine, kar lahko zajema med drugim plačilo zamudnih obresti. Predložitveno sodišče mora ugotoviti okoliščine, v katerih je treba zvišati navedeno licenčnino, pri čemer je za določitev zneska primernega nadomestila vsako od teh okoliščin mogoče upoštevati le enkrat.

Povračilo nastale škode iz člena 94(2) Uredbe št. 2100/94

55 Predložitveno sodišče s četrtim, petim, točki (a) in (c), sedmim in osmim vprašanjem v bistvu sprašuje, katere elemente je treba upoštevati pri oceni povračila, dolgovanega zaradi nastale škode in določenega v členu 94(2) Uredbe št. 2100/94. Natančneje, sprašuje, ali mora biti znesek licenčnine, dolgovan za pridelavo z licenco, podlaga za določitev zneska odškodnine, dodeljene na tej podlagi, in ali je v povračilo te škode mogoče vključiti stroške postopka, nastale v postopku izdaje začasne odredbe, in morebitne zunajsodne stroške.

56 Prvič, glede obsega tega povračila iz točk od 33 do 43 te sodbe izhaja, da je namen člena 94 Uredbe št. 2100/94 objektivno in popolno povračilo škode, povzročene imetniku sorte, ki je predmet kršitve. Za namen pridobitve takega povračila mora ta imetnik predložiti dokaze, da njegova škoda presega elemente, zajete s primernim nadomestilom, določenim v odstavku 1 tega člena.

57 Zato znesek licenčnine, ki se običajno zahteva za pridelavo z licenco, ne more sam po sebi biti podlaga za oceno te škode. Takšna licenčnina namreč omogoča izračun primernega nadomestila iz člena 94(1) Uredbe št. 2100/94 in ni nujno povezana s škodo, ki ostaja nepovrnjena.

58 Vsekakor je treba, po eni strani, opozoriti, da okoliščine, ki so za izračun primernega nadomestila upravičevale zvišanje običajne licenčnine, dolgovane za pridelavo z licenco, ni mogoče upoštevati znova v zvezi s povračilom iz člena 94(2) Uredbe št. 2100/94.

59 Po drugi strani, predložitveno sodišče mora presoditi, kako natančno je mogoče dokazati škodo, ki jo zatrjuje imetnik sorte, ki je predmet kršitve, oziroma ali je treba določiti pavšalni znesek, ki bi najbolje izražal dejansko škodo. V tem okviru bi bilo mogoče – če je to upravičeno – k znesku povračila dodati zamudne obresti po običajni obrestni meri.

60 Drugič, glede vsebine škode, ki jo je mogoče povrniti, je treba poudariti, da v členu 94 Uredbe št. 2100/94 v zvezi s tem ni nič navedeno. Vendar je – ob dejstvu, da ni na voljo podrobnejših informacij glede veljavne nacionalne zakonodaje na tem področju – treba poudariti, da člen 14 Direktive 2004/48 v bistvu določa, da stranka, ki v sporu ne uspe, plača stroške, ki jih je priglasila stranka, ki je v sporu uspela.

61 Po eni strani pa glede stroškov postopka za izdajo začasne odredbe, ki je potekal pred postopkom v glavni stvari, iz predložitvene odločbe izhaja, da je morala stroške plačati tožeča stranka iz postopka v glavni stvari. Zato nič ne nasprotuje temu, da bi nacionalna zakonodaja določala, da se ti stroški povrnejo v okviru ocene škode, ki jo je mogoče povrniti, na podlagi člena 94(2) Uredbe št. 2100/94.

62 Po drugi strani je glede zunajsodnih stroškov, povezanih zlasti s časom, ki ga žrtev kršitve porabi za uveljavljanje svojih pravic, Sodišče presodilo, da je namen člena 14 Direktive 2004/48 okrepiti raven varstva intelektualne lastnine, tako da se prepreči, da bi bila oškodovana stranka odvrnjena od tega, da bi začela sodni postopek za zaščito svojih pravic (glej sodbo z dne 16. julija 2015, Diageo Brands, C-681/13, EU:C:2015:471, točka 77).

63 V teh okoliščinah mora predložitveno sodišče preveriti, ali je predvideni znesek stroškov postopka, ki jih je mogoče povrniti žrtvi kršitve, tak, da bi jo odvrnil od sodnega uveljavljanja njenih pravic, in sicer z vidika zneska, ki ga še vedno nosi za zunajsodne stroške, ter koristnosti zadnjenavednih stroškov za tožbo v glavni stvari za povračilo škode.

64 Na četrto, peto, točki (a) in (c), sedmo in osmo vprašanje je treba odgovoriti, da je treba člen 94(2) Uredbe št. 2100/94 razlagati tako, da je znesek v tej določbi navedene škode treba določiti ob upoštevanju konkretnih elementov, ki jih v ta namen navede imetnik sorte, ki je predmet kršitve, in po potrebi ob uporabi metode pavšalnega zneska, če teh elementov ni mogoče ovrednotiti. Ta določba ne nasprotuje temu, da se stroški, priglašeni v postopku za izdajo začasne odredbe, v katerem stranka ni uspela, ne vključijo v oceno te škode, niti temu, da se ne upoštevajo zunajsodni stroški, nastali v okviru postopka meritornega odločanja. Vendar pa je pogoj za neupoštevanje teh stroškov to, da znesek stroškov postopka, ki jih je mogoče povrniti žrtvi kršitve, ni tak, da bi jo odvrnil od sodnega uveljavljanja njenih pravic, in sicer z vidika zneska, ki ga še vedno nosi za zunajsodne stroške, ter koristnosti zadnjenavedenih stroškov za glavno tožbo za povračilo škode.

Stroški

65 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (peti senat) razsodilo:

1. **Člen 94 Uredbe Sveta (ES) št. 2100/94 z dne 27. julija 1994 o žlahtniteljskih pravicah v Skupnosti je treba razlagati tako, da pravica do povračila, ki jo priznava imetniku zavarovane rastlinske sorte, ki je predmet kršitve, zajema celotno škodo, ki je imetniku nastala, pri čemer pa ta člen ne more biti podlaga za naložitev pavšalnega dodatka zaradi kršitve niti za, natančneje, vračilo dobička in koristi, ki jih je pridobil kršitelj.**

2. **Pojem „primerno nadomestilo“ iz člena 94(1) Uredbe št. 2100/94 je treba razlagati tako, da poleg plačila običajne licenčnine, ki bi bila dolgovana za pridelavo z licenco, zajema celotno škodo, tesno povezano z neplačilom te licenčnine, kar lahko zajema med drugim plačilo zamudnih obresti. Predložitveno sodišče mora ugotoviti okoliščine, v katerih je treba zvišati navedeno licenčnino, pri čemer je za določitev zneska primernega nadomestila vsako od teh okoliščin mogoče upoštevati le enkrat.**

3. **Člen 94(2) Uredbe št. 2100/94 je treba razlagati tako, da je znesek v tej določbi navedene škode treba določiti ob upoštevanju konkretnih elementov, ki jih v ta namen navede imetnik sorte, ki je predmet kršitve, in po potrebi ob uporabi metode pavšalnega zneska, če teh elementov ni mogoče ovrednotiti. Ta določba ne nasprotuje temu, da se stroški, priglašenih v postopku za izdajo začasne odredbe, v katerem stranka ni uspela, ne vključijo v oceno te škode, niti temu, da se ne upoštevajo zunajsodni stroški, nastali v okviru postopka meritornega odločanja. Vendar pa je pogoj za neupoštevanje teh stroškov to, da znesek stroškov postopka, ki jih je mogoče povrniti žrtvi kršitve, ni tak, da bi jo odvrnil od sodnega uveljavljanja njenih pravic, in sicer z vidika zneska, ki ga še vedno nosi za zunajsodne stroške, ter koristnosti zadnjenavedenih stroškov za tožbo v glavni stvari za povračilo škode.**

Podpisi